

УДК 342.9 (477)

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2024.34.17>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ

Оксютенко Костянтин Володимирович,
докторант
(Інститут держави і права імені
В. М. Корецького Національної академії
наук України, м. Київ, Україна)

Наукова публікація присвячена дослідженню зарубіжного досвіду адміністративно-правового забезпечення розвитку електронного урядування.

Досліджено історію та особливості адміністративно-правового забезпечення розвитку електронного урядування в США, Канаді, Великобританії, Сінгапурі, Польщі та інших державах Європейського Союзу. Встановлено, що уряди цивілізованих держав приділяють значну увагу розвитку електронного урядування, орієнтованого в першу чергу на реалізацію прав та законних інтересів громадян. Значна увага приділяється двосторонньому зв'язку між органами публічної адміністрації та громадянами із можливістю оперативно отримати консультацію, адміністративні послуги, доступ до публічної інформації, державних реєстрів тощо.

Формулюється висновок про те, що для України як унітарної держави близькою є централізована модель формування в мережі Інтернет єдиного центру відповідальності щодо надання державних послуг для заявників та єдиної інфраструктури їх надання, яка діє у Великобританії. Наразі таку модель реалізовано на національному порталі надання державних послуг (онлайн-сервіс державних послуг) «Дія», а також на порталі EGOV – агрегаторі всеукраїнських та регіональних електронних сервісів на основі відкритих даних.

Зазначається, що для адміністративно-правового забезпечення розвитку електронного урядування та приведення національного законодавства у даній сфері суспільних відносин у відповідність до права Європейського Союзу важливою є ратифікація Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021–2027).

Ключові слова: електронне урядування, органи публічної адміністрації, зарубіжний досвід, адміністративні послуги, інформаційні технології, публічне адміністрування, суб'єкти владних повноважень, цифровізація, штучний інтелект.

FOREIGN EXPERIENCE OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT FOR THE ELECTRONIC GOVERNMENT DEVELOPMENT

Oksyutenko Kostiantyn
Volodymyrovych,
Doctoral Student
(Koretsky Institute of State and Law
of the National Academy of Sciences
Ukraine, Kyiv, Ukraine)

The scientific publication is devoted to the study of foreign experience of administrative and legal support for the development of electronic governance.

The history and peculiarities of administrative and legal support for the development of e-governance in the USA, Canada, Great Britain, Singapore, Poland and other countries of the European Union have been studied. It has been established that the governments of civilized countries pay considerable attention to the development of electronic governance, primarily focused on the realization of the rights and legitimate interests of citizens. Considerable attention is paid to two-way communication between public administration bodies and citizens with the opportunity to promptly receive advice, administrative services, access to public information, state registers, etc.

The conclusion is formulated that for Ukraine, as a unitary state, a centralized model of forming a single center of responsibility for the provision of public services for applicants and a single infrastructure for their provision, which operates in Great Britain, is close to the Internet. Currently, this model is implemented on the national portal for the provision of public services (online service of public services) «Diya», as well as on the EGOV portal – an aggregator of all-Ukrainian and regional electronic services based on open data.

It is noted that the ratification of the Agreement between Ukraine and the European Union and the participation of Ukraine in the European Union program «Digital Europe» (2021–2027) is important for the administrative and legal support for the development of e-government and the bringing of national legislation in this field of social relations into compliance with the law of the European Union.

Key words: electronic governance, public administration bodies, foreign experience, administrative services, information technologies, public administration, subjects of power, digitalization, artificial intelligence.

Актуальність теми. Електронне урядування – є однією із найбільш популярних та відкритих тем для публічного обговорення, адже сама суть цифровізації публічного управління полягає у забезпеченні максимальної відкритості та прозорості діяльності органів публічної адміністрації. Завданням розвитку електронного урядування є забезпечення швидкого та зручного доступу громадян до державних оцифрованих реєстрів, сервісів із надання онлайн послуг та інших інструментів цифрової держави.

В більшості цивілізованих держав за допомогою онлайн сервісів надання адміністративних послуг можна зареєструвати або ліквідувати підприємство, придбати та оформити автомобіль чи нерухомість, зареєструвати шлюб, оформити дозвіл або ліцензію для ведення підприємницької діяльності, отримати довідку про доходи, сплатити податки тощо. Враховуючи публічно-правовий характер вказаних правовідносин, важливою є їх належна адміністративно-правова регламентація.

Враховуючи вищевикладене, дослідження зарубіжного досвіду адміністративно-правового забезпечення розвитку електронного урядування має як теоретичне, так і практичне значення.

Різні аспекти правового забезпечення електронного урядування завжди були в центрі уваги науковців. Із останніх наукових праць, пов'язаних із темою даної публікації слід виділити роботи Д. Біленької, М. Бабик, О. Берназюка, М. Віхляєва, О. Гунбіної, Т. Ковальнової, О. Комарова, А. Краковської, Т. Коломоєць, Р. Мельника, А. Омельченка, Р. Стефанчука, В. Пилипчука, І. Тищенкої, В. Цимбалюка та інших науковців.

Окрему увагу дослідженню зарубіжного досвіду упровадження електронного урядування приділила С. Чукут [1; 2].

Проте зарубіжний досвід адміністративно-правового забезпечення розвитку електронного урядування ще не був предметом окремого наукового аналізу, що актуалізує підготовку даної публікації.

Постановка завдання. Метою наукової публікації є дослідження зарубіжного досвіду адміністративно-правового забезпечення розвитку електронного урядування та визначення можливості його імплементації в чинне національне законодавство.

Методологія даної публікації включає філософські, загальнонаукові та спеціально-юридичні методи дослідження. Враховуючи тему публікації, більшою мірою використовується методологія порівняльного правознавства. Також в процесі дослідження використовуються такі наукові підходи як цивілізаційний, антропоцентричний, телеологічний та синергетичний.

Результати дослідження. Одним із світових лідерів у сфері розвитку електронного урядування є США, в яких цифровізації публічного управління приділяється особлива увага, що проявляється в рівні фінансування відповідних програм, а також у масштабах реформ та їх змістовному правовому забезпеченні.

На офіційному веб-сайті уряду США представлена місія та історія USA.gov. USA.gov є офіційним веб-сайтом уряду США. Двомовним міжвідомчим сайтом USA.gov керує в рамках відповідної програми Служба технологічної трансформації Адміністрації загальних служб США. Веб-сайт USA.gov має законодавчу основу відповідно до розділу 204 Закону про електронний уряд від 2002 року (E-Government Act of 2002). Місія програми USA.gov полягає в тому, щоб полегшити людям пошук і розуміння державних послуг і інформації, які їм потрібні, будь-коли, будь-де, будь-яким способом.

В самому Законі про електронний уряд від 2002 року (E-Government Act of 2002) зазначена мета його прийняття – поліпшити управління та просування послуг і процесів електронного уряду шляхом створення посади Федерального головного інформаційного директора (Federal Chief Information Officer) в Офісі управління та бюджету, а також шляхом встановлення широкої системи заходів, які вимагають використання Інтернет-інформаційних технологій для покращення доступу громадян до урядової інформації та послуг, а також для інших цілей [3].

Також в Законі про електронний уряд від 2002 року (E-Government Act of 2002) зазначено, що Електронний уряд є критично важливим елементом Уряду, який буде реалізовано як частину структури управління, яка також стосується фінансів, людського капіталу та інших викликів для покращення діяльності Уряду [3].

Окрім USA.gov, програма USA.gov обслуговує людей через: USA.gov en Español, іспаномовний аналог USA.gov; Контактний центр USA.gov, який відповідає на запитання англійською та іспанською мовами про державні послуги по телефону або в веб-чаті; USA.gov Outreach, що забезпечує спілкування з людьми англійською та іспанською мовами через соціальні медіа, статті та блог.

Програма USA.gov існувала під різними назвами більше 50 років, починаючи з кол-центрів Федерального інформаційного центру в 1960-х роках і Центру інформації для споживачів, який розповсюджував державні споживчі буклети з Пуєбло, штат Колорадо, починаючи з початку 1970-х років [3]. USA.gov розпочався, коли в 1999 році інтернет-підприємець Ерік Брюер запропонував пожертвувати потужну пошукову систему уряду США. Цей подарунок допоміг пришвидшити попередні роботи уряду зі створення загальнодержавного порталу. А в 2000 році USA.gov запрацював під назвою FirstGov.gov. У 2001 і 2002 роках Управління загального обслуговування та 22 федеральних агентства фінансували цю ініціативу. З 2002 року USA.gov отримує щорічні асигнування від Конгресу США [3].

USA.gov en Español було запущено в жовтні 2003 року як FirstGov.gov en Español у відповідь на виконавчий наказ 13166 «Покращення доступу до послуг для осіб з обмеженим знанням англійської мови». У січні 2007 року FirstGov.gov офіційно змінив назву на USA.gov [3].

Таким чином, функціонування електронного уряду в США регламентовано на рівні окремого закону E-Government Act of 2002, що свідчить про особливу увагу органів публічної адміністрації США до правової регламентації розвитку електронного урядування.

П. Клімушин зазначає, що у світовій практиці реалізовано три моделі електронного урядування із застосуванням порталних технологій: централізована, децентралізована і горизонтальна, які принципово орієнтовані на єдину точку доступу для користувачів і дворівневу систему взаємодії з ними у вигляді фронт- і бек-офісів [4].

Так, загальним у підходах розвинених країн світу до побудови системи порталів державних послуг є: системний підхід до архітектури електронного уряду, якій є визначеною сферою діяльності уповноважених органів державної влади; орієнтація на підвищення прозорості інформаційних ресурсів про державні послуги і розвиток інтерактивних сервісів надання державних послуг; принципова орієнтація на побудову дворівневої системи взаємодії із заявником з приводу надання державних послуг у вигляді фронт- і бек-офісів [4].

Крім того, П. Клімушин виділяє основні відмінності в підходах розвинених країн світу до побудови системи порталів державних послуг, які полягають у наступному:

- система порталів Великобританії – це модель формування в мережі Інтернет єдиного центру відповідальності щодо надання державних послуг для заявників та єдиної інфраструктури їх надання; система порталів державних послуг Великобританії будувалася, в тому числі, для цілей інтеграції міжвідомчого обміну органів влади для надання державних послуг в єдиному інформаційному просторі; портал уряду Великобританії – це один з конкретних інструментів організації надання державних послуг – його девіз: централізоване надання державних послуг;

- система порталів державних послуг США будувалася для цілей формування своєрідної бази мета-даних по державним послугам; така відмінність обумовлена тим, що регіональні та місцеві влади до моменту створення федерального порталу вже мали розвинені системи реалізації державних послуг за допомогою ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій); портал США має набагато більш широкую сферу застосування і має децентралізовану структуру надання державних послуг;

- портал Канади має модульну структуру і реалізує завдання централізованої організації міжвідомчої взаємодії за допомогою порталу з приводу надання державних послуг (аналогія з Великобританією), а також передбачає достатні функціональні можливості з пошуку та підбору подібних по тематиці вибраної державної послуги інформаційних ресурсів сторонніх організацій і асоціацій (децентралізована організація інформаційних ресурсів за аналогією з порталом США);

- портал Бельгії позиціонується як горизонтальна державна служба. Тобто портал має єдину точку надання державних послуг (порівняно з Великобританією), однак вибудовування сервісів і інформаційних ресурсів йде знизу – від уповноважених органів влади (порівняння з США); основний напрямок розвитку порталу Бельгії – впровадження в практику реального щоденного життя персональних смарт-карт для здійснення всього спектру інтерактивних операцій, в тому числі надання державних послуг;

- портал Португалії більшою мірою орієнтований, як і портал США, на формування єдиного інформаційного ресурсу отримання державних послуг і пов'язаних з ними послуг за допомогою ІКТ і цим відрізняється від загального ряду європейських порталів, орієнтованих на вдосконалення міжвідомчої взаємодії при наданні державних послуг [4].

Таким чином, для України як унітарної держави близькою є централізована модель формування в мережі Інтернет єдиного центру відповідальності щодо надання державних послуг для заявників та єдиної інфраструктури їх надання, яка діє у Великобританії.

Наразі таку модель реалізовано на національному порталі надання державних послуг (онлайн-сервіс державних послуг) «Дія» за адресою – <https://diia.gov.ua/>.

Одним із лідерів у сфері впровадження електронного урядування в Європейському Союзі є Німеччина.

Deutschland on-line розвивалась як об'єднана стратегія електронного урядування федерального уряду, федеральних штатів (земель) і муніципалітетів. На конференції 26 червня 2003 р. федеральний канцлер і глави урядів земель вибрали спільну стратегію щодо об'єднання e-government на різних землях з метою створення єдиного інтегрованого простору електронного урядування в Німеччині. Федеральний уряд, землі і муніципалітети спільно забезпечують адміністративні послуги он-лайн, портали сполучної ланки в мережі і розвивають загальні інфраструктури і стандарти. Від реєстрації автомобіля і цивільного місця реєстрації резиденції до комерційних реєстрів, важливі гілки публічної адміністрації модернізуються із застосуванням цього методу. 24 проекти, які тим часом еволюціонували, було засновано саме на успішних ініціативах електронного урядування федерального уряду «BundOnline» і «MEDIA@Komm», а також на успішних проектах земель і муніципалітетів. Щоб підтримувати цю кооперацію, федеральний уряд розробив електронну адміністративну систему знань BundOnline, яка була прив'язана до федерального рівня та доступною для земель і муніципалітетів в Інтернеті. Таким чином, відбувався подвійний розвиток: зберігалися кошти і відбувався процес об'єднання адміністрацій, модернізований та оптимізований. Дотримуючись принципу «щось для всього», федеральний уряд, індивідуальні регіони або муніципалітети виступали ініціаторами із зразковими рішеннями. Інші партнери вигравали від цього, тому розширювали лідируючу роль індивідуальних пропозицій електронного урядування в Німеччині до провідної позиції Німеччини у цілому [1, с. 61].

Наразі основні електронні урядові ресурси та сервіси Німеччини сконцентровані на офіційних веб-сайтах – <https://www.bundesregierung.de/breg-en> та <https://www.deutschland.de/en/germany-the-new-federal-government>.

Таким чином, розвиток та, відповідно, правова регламентація електронного урядування в Німеччині відбувалась за децентралізованою моделлю з подальшою передачею ініціативи (зразкових рішень) федеральному уряду, що сприяло накопиченню та поширенню позитивного досвіду здійснення електронного урядування окремими суб'єктами федерації (землями).

На увагу заслуговує досвід правового регулювання та організації (адміністрування) е-урядування в Сінгапурі: уся урядова інформація і всі урядові послуги об'єднані під одним порталом – <http://www.gov.sg/>. Сінгапурський урядовий портал був створений у 1995 р., а в 2004 р. з метою інтеграції основних урядових порталів сюди було приєднано портали eCitizen та Business Town. Цей портал перебуває в адмініструванні Ministry of Digital Development and Information. Основна ідея portalу – простий і зручний портал для того, щоб кожен міг знайти потрібну інформацію легко і швидко. Головна сторінка подає стільки важливої інформації, скільки можливо без перевантаження відвідувачів [1, с. 115].

Також заслуговує уваги позитивний досвід Канади у сфері організації електронного урядування.

У Канаді була розвинута урядова програма «Уряд у режимі он-лайн» (Government On-Line, GOL), яка з 2005 р. забезпечувала громадян Канади всебічною інформацією та всіма необхідними послугами через Інтернет. Усі урядові послуги були переведені в Інтернет до кінця 2005 р. З початку 2001 року в Інтернеті були розміщені всі документи, нормативні акти, інформація про конкурси і тендери. Позитивним є досвід від використання громадсько-інформаційного portalу SmartSudbury (Розумний Садбері), який було започатковано у 2005 році і який став універсальним он-лайнним

порталом, що створив додаткові зручності для жителів і підприємств в отриманні адміністративних послуг. Метою уряду Канади було забезпечення громадян найбільш популярними та поширеними 130 послугами, які були б доступні 24 години на добу, 7 днів на тиждень та якими можна було б скористатись де завгодно, коли завгодно, користуючись двома офіційними мовами Канади – англійською та французькою. Завдяки Government On-Line канадці, канадські приватні підприємства та міжнародні клієнти отримали змогу постійно користуватися послугами в режимі он-лайн. Підтримка впровадження GOL вищими ешелонами політичної влади та верхівкою державного адміністрування створила сприятливе середовище для втілення цього проекту.

Службовці, які несли відповідальність за впровадження е-урядування – GOL, задіяли всі урядові установи та агенції до постачання електронних послуг, тобто це був широкомасштабний проект, який задіяв федеральний і регіональний рівні державної влади. Уряд Канади було сфокусовано на ті послуги, які дійсно потрібні громадянам, а не на ті, які уряд вважає потрібними їм. Це було досягнуто за допомогою професійних опитувань громадян, які проводилися по всій країні. Уряд не робив припущень, що потрібно громадянам, натомість було витрачено значні ресурси на те, щоб дізнатися, чого саме хочуть громадяни. Також було сформовано Дорадчий орган з упровадження GOL, до якого входили видатні громадяни, представники бізнес-середовища, академіки; всі ці люди давали необхідні поради уряду стосовно успішної імплементації е-урядування [1, с. 44–45].

Наразі офіційним веб-сайтом уряду Канади є портал – <https://www.canada.ca/en.html>, на якому сконцентровані всі необхідні інформаційні ресурси та онлайн послуги – сервіси для різних категорій населення.

Наведений позитивний досвід Канади щодо проведення масштабних професійних опитувань громадян з метою визначення їх реальних потреб у сфері електронного урядування (щодо переліку та змісту необхідних адміністративних послуг, які можна отримати онлайн) заслуговує на увагу та впровадження в національну практику електронного урядування.

Враховуючи стратегічну мету України набути повноправного членства в Європейському Союзі, на окрему увагу заслуговує позитивний досвід Республіки Польща у сфері правового забезпечення та організації електронного урядування.

Історія польського електронного урядування розпочалася з 28 листопада 2000 року. Тоді Комітет наукових досліджень опрацював документ на підставі 7 експертиз під назвою «Суспільство глобальної інформації в умовах вступу Польщі до ЄС». Тепер цей документ відомий під назвою «Цілі та напрями розвитку інформаційного суспільства в Польщі». Наступною важливою подією став документ «e-Європа + 2003 – співпраця щодо впровадження інформаційного суспільства в Європі». У ньому документі розглядалася специфіка країн-кандидатів, а також висвітлювались проблеми, що виникали на шляху впровадження інформаційного суспільства. Головними цілями програми були: нівелювання протиріч та розбіжностей в економічному розвитку між країнами-кандидатами та країнами-членами ЄС; співпраця щодо створення інформаційного суспільства в усій Європі; обмін досвідом, поглядами та спостереженнями; дешевий та швидкий Інтернет для всіх; інвестування в людей та їхню освіту; стимулювання користуватися Інтернетом. Передбачалось, що 2003 рік мав стати переломним у вирівнюванні різниці між країнами, що входять до програми e-Європа+. Країни-кандидати впроваджували такі самі критерії, що вже були у країн-членів. Процес імплементації телекомунікаційного права в цих країнах розпочався у 1998 році. Однак найважливішим документом у сфері інформаційного суспільства у Польщі стала

програма тогочасного Міністерства економіки Польщі «е-Польща – план дій щодо розвитку інформаційного суспільства в Польщі у 2001-2006 рр.», що була заснована на європейській ініціативі «е-Європа – інформаційне суспільство для всіх», спрямована на створення глобального інформаційного суспільства. Важливим також є документ щодо цифрового підпису, без якого взагалі важко говорити про е-Government. Так, постанова, що регулює основи електронного підпису, була прийнята в Республіці Польща 16 серпня 2002 року. Також важливу роль відіграла концепція «Польська Брама», що регулювала впровадження та використання публічних послуг у цифровому світі з прикладами розвитку е-адміністрації. Для впровадження е-Government була розроблена Стратегія інформатизації Польщі – «е-Польща на 2004-2006 роки». Її метою стало створення конкурентного народного господарства та підвищення рівня життя громадян через успішну інформатизацію усіх сфер [1, с. 71-72].

На даний час всі необхідні публічні ресурси та засоби комунікації з органами публічної адміністрації в Республіці Польща сконцентровані на порталі gov.pl за однойменною адресою в Інтернет – <https://www.gov.pl/>.

Важливою подією для розвитку правових засад електронного урядування в Європейському Союзі стало прийняття у 2016 році Загального регламенту про захист даних (General Data Protection Regulation, GDPR). Зазначений новий європейський закон про конфіденційність і безпеку даних містить сотні сторінок нових вимог для організацій у всьому світі [5].

Загальний регламент захисту даних (GDPR) є найсуворішим законом про конфіденційність і безпеку в світі. Незважаючи на те, що він був розроблений і прийнятий Європейським Союзом (ЄС), він накладає зобов'язання на організації незалежно від місця їх знаходження, доки вони націлені або збирають дані, пов'язані з громадянами держав-членів ЄС. Загальний регламент захисту даних (GDPR) набув чинності 25 травня 2018 року. Згідно з GDPR передбачено стягнення суворих штрафів з тих, хто порушить його стандарти конфіденційності та безпеки, причому штрафи сягатимуть десятків мільйонів євро. За допомогою GDPR Європа демонструє свою тверду позицію щодо конфіденційності та безпеки даних у той час, коли все більше людей довіряють свої особисті дані хмарним сервісам (службам), а порушення є щоденним явищем [5].

Враховуючи проведений аналіз розвитку адміністративно-правового забезпечення електронного урядування в зарубіжних країнах, а також стратегічну мету України набути повноправного членства в Європейському Союзі, для національних органів публічної адміністрації ключовим завданням є завершення процесу адаптації національного законодавства у сфері електронного урядування до права ЄС.

Так, важливою подією у сфері адміністративно-правового забезпечення розвитку електронного урядування та приведення національного законодавства у даній сфері суспільних відносин у відповідність до права Європейського Союзу стала ратифікація Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021–2027) [6].

У відповідності до пункту 1 ст. 2 вказаної Угоди Україна бере участь у програмі «Цифрова Європа» згідно з принципами та умовами, встановленими статтею 451 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони, і Протоколом III до неї, Регламентом (ЄС) 2021/694, а також будь-якими іншими нормативно-правовими актами, що стосуються реалізації програми «Цифрова Європа», в їхніх останніх редакціях, і відповідно до конкретних умов, передбачених цією Угодою.

Якщо інше не передбачено умовами, зазначеними в пункті 1 ст. 2 Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу

«Цифрова Європа» (2021–2027), включно з імплементацією статті 12 (6) Регламенту (ЄС) 2021/694, юридичні та фізичні особи, які зареєстровані в Україні, можуть брати участь у заходах програми «Цифрова Європа» на умовах, рівнозначних тим, що застосовуються до юридичних та фізичних осіб, які зареєстровані у Європейському Союзі, з урахуванням дотримання обмежувальних заходів Європейського Союзу [6].

Програма «Цифрова Європа» – це програма фінансової підтримки ЄС (7.5 млрд. євро на 7 років), яка забезпечує фінансування проектів за п'ятьма напрямками: суперкомп'ютер, штучний інтелект, кібербезпека, цифрові навички, забезпечення широкого використання цифрових технологій в економіці та суспільстві, метою якої є зміцнення та просування потенціалу Європи в ключових сферах цифрових технологій шляхом всестороннього розгортання [7].

Програма підтримує державні органи, неурядові організації та приватних суб'єктів, малі та середні підприємства у ЄС та за його межами.

Статтею 10 Регламенту (ЄС) 2021/694 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2021 року про започаткування Програми та скасування Рішення (ЄС) 2015/2240 передбачено асоційовану або частково асоційовану участь країн Європейської політики сусідства. Участь у Програмі передбачає укладання відповідної угоди та сплату фінансових внесків [7].

Україна бере участь як асоційована країна та сприяє досягненню конкретних цілей програми «Цифрова Європа», визначених статтею 3(2) (a), (b), (d) та (e) Регламенту (ЄС) 2021/694 в останній редакції.

Приєднання до Програми сприяє реалізації цифрових проектів в Україні, посилює співпрацю з міжнародними партнерами шляхом підтримки у рамках Програми проектів, заснованих на принципах цифрового законодавства і політики ЄС, сприяє виконанню зобов'язань України за міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, зокрема Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [7].

Серед переваг участі в програмі «Цифрова Європа» для українського бізнесу: розвиток інноваційної та цифрової інфраструктури; залучення українських експертів/спеціалістів відповідного профілю до реалізації спільних міжнародних проектів; доступ до європейських інструментів конкурсного фінансування та можливість отримати грантову підтримку на реалізацію ідеї (пілотного проекту); розгортання й оптимальне використання цифрових потужностей, інтероперабельності тощо [7].

Таким чином, ефективність адміністративно-правового забезпечення розвитку електронного урядування в Україні прямо пов'язана із завершенням процесу адаптації національного законодавства до права ЄС та активною участю національних органів публічної адміністрації у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021–2027).

Висновки. Проведене дослідження зарубіжного досвіду адміністративно-правового забезпечення розвитку електронного урядування дозволяє сформулювати висновок про те, що в країнах ЄС та США органи публічної адміністрації приділяють особливу увагу орієнтованому на інтереси людини електронному урядуванню. Все робиться для того, що зайшовши на централізований урядовий портал, людина отримала повний спектр інформації про систему органів публічної адміністрації та доступні он-лайн сервіси – доступ до державних реєстрів, отримання адміністративних послуг онлайн, зворотній зв'язок з суб'єктами владних повноважень тощо.

В Україні також активно розвивається портал EGOV – агрегатор всеукраїнських та регіональних електронних сервісів на основі відкритих даних, а також національний портал надання державних послуг (онлайн-сервіс державних послуг) «Дія».

Важливим етапом у розвитку адміністративно-правового забезпечення електронного урядування та приведення національного законодавства у даній сфері суспільних відносин у відповідність до права Європейського Союзу є ратифікація Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027).

Перспектива подальшого дослідження даної теми обумовлена необхідністю узагальнення сучасного стану адміністративно-правового забезпечення розвитку електронного урядування в інших країнах Європейського Союзу, Латинської Америки, а також країнах Близького та Далекого Сходу.

Список використаних джерел:

1. Чукут С. А. Зарубіжний досвід упровадження електронного урядування / Камінська Т., Каменський А., Пасічник М. та ін.; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. С.А. Чукут К., 2008. 200 с.
2. Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування / Збірник матеріалів науково-практичної конференції; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. С.А. Чукут, канд. наук з держ. упр. О.В. Загвойської. К., 2008. 1128 с.
3. USAGov's mission and history. USAGov. URL: <https://www.usa.gov/mission-history> (дата звернення: 01.07.2024)
4. Клімушин П. С. Особливості впровадження світового досвіду електронного урядування із застосуванням порталних технологій. *Державне будівництво*. 2010. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2010_1_43.
5. What is GDPR, the EU's new data protection law? GDPR.EU. URL: <https://gdpr.eu/what-is-gdpr/> (дата звернення: 01.06.2024).
6. Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027): Закон України від 23 лютого 2023 р. № 2926-IX. Дата оновлення: 01.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2926-20#Text> (дата звернення: 01.07.2024).
7. Україна приєдналася до програми Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027). Вища школа адвокатури НААУ. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/ukrayina-prijednasia-do-programi-jevropeiskogo-soiuzu-cifrova-jevropa-2021-2027> (дата звернення: 01.07.2024).